

Kúria

végzése

Az ügy száma: Bfv.III.443/2023/11.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Dr. Bartkó Levente, a tanács elnöke

Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, előadó bíró

Molnár Ferencné dr., bíró

Dr. Hornyák Szabolcs János, bíró

Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2024. január 9.

Az ügy tárgya: garázdaság büntette

Terhelt(ek): II. rendű

Első fok: Szigetvári Járásbíróság, 8.B.91/2020/34., ítélet, tárgyalás,
2022. május 11.

Másodfok: Pécsi Törvényszék, 2.Bf.204/2022/15., ítélet, tanácsülés,
2023. január 26.

Az indítvány előterjesztője: a II. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: a II. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a garázdaság büntette miatt az I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Szigetvári Járásbíróság 8.B.91/2020/34. számú és a Pécsi Törvényszék 2.Bf.204/2022/15. számú ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Szigetvári Járásbíróság a 2022. május 11. napján kihirdetett 8.B.91/2020/34. számú ítéletével a II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett garázdaság büntetében [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont], ezért öt 90 nap elzárásra ítélte, és rendelkezett a bűnügyi költségről.

[2] A kétirányú fellebbezések alapján eljáró Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. január 26. napján meghozott 2.Bf.204/2022/15. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a II. rendű terhelttel – helyesen mint visszaesővel – szemben kiszabott büntetést 1 év 4 hónap szabadságvesztésre súlyosította, és mellékbüntetésként 2 év közügyektől eltiltásra is ítélte. A szabadságvesztés büntetést börtönben rendelte végrehajtani. Megszüntette a Kaposvári Törvényszék B.335/2014/12. számú, illetve a Pécsi Ítéltábla Bf.I.76/2014/8. számú ítéletével jogerősen kiszabott 8 év börtönbüntetés végrehajtása során engedélyezett feltételes szabadságot, és megállapította, hogy a II. rendű terhelt a kiszabott szabadságvesztésből feltételes szabadságra nem bocsátható. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] Az irányadó tényállás szerint az 1. számú sértett a testvére, a 2. számú sértett – egyelőre már több személy között kialakult vita miatti – segítségkérése okán a rendőrkapitányság épületéhez indult. Az általa vezetett járművel egy utcába érve egy tömeg

miatt megállásra kényszerült. A gépkocsiból 20 óra 18 perckor kiszállt, majd – a már a helyszínen tartózkodó – édesapja felé indult, ekkor azonban öt többen, köztük a II. rendű terhelt megtámadták, a fejét, bal vállát, bal csuklóját, bordáit és hátát ütötték, melynek következtében a földre került, ahol több alkalommal megrugdosták, letépték a pólóját, és ütlegették. Miközben a sértettek édesapja azt kiabálta, hogy a fiait ne bántsák, ennek ellenére többen, közöttük 6 személy és a II. rendű terhelt kézzel, és a kezük ügyébe kerülő eszközökkel tovább ütlegették a 2. számú sértettet és az 1. számú sértettet. A verekedés nem tartott tovább, mint másfél perc, mert a rendőrkapitányság járőrei megjelentek a helyszínen, aminek a hatására a verekedés résztvevői futva vonultak vissza. A II. rendű terhelt és társainak erőszakos cselekményére nyáron, az esti órákban, a belvárosban került sor, melynek során legalább 25 személy tartózkodott a helyszínen, akik közül többen az ellenállás leküzdése érdekében az élet kioltására alkalmas eszközt tartottak maguknál.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjára hivatkozva a II. rendű terhelt bűnösségének a büntető anyagi jog szabályai megsértésével történő megállapítása miatt, a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése, és a bíróság új eljárásra utasítása érdekében.

[5] Indokai szerint a bíróság nem állapított meg tényállást, ezért törvénysértő a határozatnak az a része, amely a II. rendű terhelt bűnösségét mondta ki. Konkrét eseti döntésekre hivatkozva fejtette ki, hogy felülvizsgálatot megalapozó anyagi jogszabálysértés, ha az ítéleti tényállás alapján a bűnösség kérdésében nem lehet állást foglalni. Kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság bizonytalansága tükröződik abban, hogy az ítéletében elzárás büntetést szabott ki a II. rendű terhelttel szemben. A Pécsi Törvényszék az elsőfokú ítéletet megalapozottnak találta, ami oda vezetett, hogy a II. rendű terhelt visszaesői minőségét megállapította, és azt súlyosító körülményként értékelte.

[6] Sérelmezte, hogy a bizonyítékként szereplő fényképfelvételeket a bíróság nem értékelte, és erre hivatkozva mutatott rá, hogy a II. rendű terhelt a terhére rótt bűncselekményt nem követte el.

[7] Kifejtette, hogy az irányadó tényállás alapján a bűnösség kérdésében nem lehetséges állást foglalni, mert az ahhoz szükséges adatokat – így a bűncselekmény eredményét – a tényállás nem tartalmazza. Ennek következtében nem bírálható felül a bűncselekmény megvalósulására és a II. rendű terhelt bűnösségére levont következtetés sem.

[8] Ezért a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és a bíróság új eljárásra utasítását indítványozta, ennek során vizsgálni kell, hogy mely bizonyítékok kerültek ki a II. rendű terhelt magatartását értékelő körből, illetve, hogy a II. rendű terheltnek a parkolóban történt tartózkodása bizonyítható-e, és ha nem, akkor azt a javára kell értékelni.

[9] A Legfőbb Ügyészség BF.559/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem tartotta alaposnak.

[10] Indokai szerint a II. rendű terhelt és társai, legalább 25 fő a belvárosban, az esti órákban verekedtek össze egymással, köztük a II. rendű terhelt társaival az 1. számú sértettre támadt, öt testszerte bántalmazták, melynek csak a rendőri fellépés vetett véget. A bántalmazás során a II. rendű terhelt társai között volt, aki viperát, és volt, aki karót, illetve fém zártszelvényt használt eszközként. A verekedés – az érintettek nagy számára és a kiterjedt jellegére is tekintettel – alkalmas volt arra, hogy az esti órákban a belvárosban tartózkodó személyekben megbotránkozást és riadalmat keltsen.

[11] Kifejtette, hogy a felülvizsgálati indítványnak a bűnösség kérdésében való állásfoglaláshoz szükséges adatok hiányára vonatkozó érvelése téves, az valójában a bizonyítékok felülmérlegelését célozza, amelyre azonban a tényálláshoz kötöttségre figyelemmel felülvizsgálat nem alapítható.

[12] Utalt továbbá arra, hogy a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható, ha a bíróság az alapügyben a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem rendelkezett, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett az elítélt visszaesői minőségéről. A büntetéskiszabás sérelmezésére pedig anyagi jogszabálysértés hiányában nincs törvényes lehetőség.

[13] Mindezekre tekintettel a támadott határozat II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartását indítványozta.

[14] A II. rendű terhelt védője észrevételében – lényegében – a felülvizsgálati indítványában foglaltakat megismételve utalt arra, hogy a II. rendű terhelt bántalmazásra utaló elváltozások nem voltak rögzíthetők, a II. rendű terhelt a bántalmazásban nem vett részt, hanem békítő jelleggel kívánt közbelépni, és a videófelvétel sem tartalmaz olyan részleteket, amelyek ennek ellenkezőjét bizonyítanák. Álláspontja szerint a felülvizsgálati indítványában nem a tényállást támadta, és nem a bizonyítékok felülmérlegelését célozta, hanem arra mutatott rá, hogy a tényállás ténybeli alapját nem rögzítették, ekként a sérelem anyagi jogi jellegű. A bűncselekmény minősítése törvénysértő, az elsőfokú bíróság tényállásmegállapítása hiányos, téves, valamint az erre alapozó másodfokú határozat is törvénysértő. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és a bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

[15] A Legfőbb Ügyészség BF.559/2023/4. számú átiratában a korábbi nyilatkozatában írtakat változtatás nélkül fenntartotta.

III.

[16] A II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.

[17] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – okból terjeszthető elő. A Be. 648. §-a szerint felülvizsgálatnak csak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen van helye, és kizárólag a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[18] A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés].

[19] A Be. 659. § (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt és eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. Ez azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vitatható.

[20] A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[21] A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapították meg a terhelt bűnösségét.

[22] Nem sértett törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét társtettesként elkövetett garázdaság büntetében [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.

[23] A Btk. 339. § (1) bekezdése szerint a garázdaság vétségét az követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, és súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg.

[24] A bűncselekmény egyes tényállási elemei – a bűncselekmény megvalósulásának konjunktív feltételei – a kihívó közösségellenesség, az erőszakos elkövetés és a magatartás mások megbotránkoztatására, riadalom keltésére való alkalmassága (BH 2020.61.).

[25] A garázdaság elkövetési magatartása az erőszakos magatartás tanúsítása.

[26] Az erőszak fogalmát a törvény nem határozza meg, ezalatt – a vonatkozó miniszteri indokolás értelmében – a személy testére vagy azzal közvetlen kapcsolatban lévő dologra irányuló fizikai ráhatás értendő.

[27] Erőszakos magatartásnak a Btk. 459. § (1) bekezdés 4. pontja szerint a más személyre gyakorolt támadó jellegű fizikai ráhatás minősül, abban az esetben is, ha az nem alkalmas

testi sértés okozására. A személy elleni erőszakos magatartás megvalósulhat a sértett testének egyszerű érintésével is, ha ez a magatartás támadó jellegű (34. BKv II. pont).

[28] A jelen ügyben irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy

– a II. rendű terhelt és társai, legalább 25 fő a belvárosban, az esti órákban verekedtek össze egymással;

– ennek során a II. rendű terhelt társaival az 1. számú sértettre támadt, őt testszerte bántalmazták, megrugdosták;

– a II. rendű terhelt és társai cselekményének csak a rendőri fellépés vetett véget;

– a II. rendű terhelt társai között volt, aki a bántalmazáshoz az élet kioltására alkalmas eszközt használt.

[29] Ekként a II. rendű terhelt és társai a sértettet testszerte bántalmazták, rugdosták, nem kétséges tehát, hogy a II. rendű terhelt a sértett testére irányuló támadó jellegű fizikai ráhatást, erőszakot alkalmazott.

[30] A törvényi tényállás szerint az erőszakos magatartásnak kihívóan közösségellenesnek kell lennie.

[31] A Kúria e körben a következőkre mutat rá.

[32] Kihívóan közösségellenes a társadalmi együttélési szabályokkal nyíltan szembe helyezkedő provokatív, kötekedő, öntörvényű magatartás, amellyel az elkövető a közösségi együttélési szabályok leplezetlen, gátlástalan, nyílt semmibe vételét fejezi ki. A kihívó közösségellenesség nem azonos a minden bűncselekményben felismerhető társadalomra veszélyességgel. A garázdaság elkövetője tudatában van annak, hogy erőszakos magatartása sérti, illetve sértheti a köznyugalmat, a közrendet, és a cselekményt a közösségi érdek semmibe vételével hajtja végre.

[33] A garázdaság bűncselekménye és a garázda jellegű magatartások elhatárolásánál elengedhetetlen a kihívó közösségellenesség fogalmának megfelelő, az elkövetés körülményeit, térbeli és időbeli meghatározottságát maradéktalanul figyelembe vevő értelmezése.

[34] Ekként tényállásszerű (azaz kihívóan közösségellenes is) azon erőszakos elkövetői magatartás, amelyet kifejezetten forgalmas helyen tanúsítanak (BH 2020.61.).

[35] Az irányadó tényállás szerint a II. rendű terhelt (és társai) részéről tanúsított támadó jellegű, a közösségi normákkal egyértelműen szembeforduló magatartása, a sértett

közterületen, lakott környezetben történő bántalmazása az erőszakos volta mellett kétségtelenül kihívóan közösségellenes magatartásnak is minősül.

[36] A garázdaság immateriális bűncselekmény, mert a törvényi tényállás eredményt nem tartalmaz, nem követeli meg, hogy a megbotránkozás vagy a riadalom be is következzen, a tényállásszerű megvalósulásnak nem feltétele, hogy a cselekmény másokban ténylegesen megbotránkozást vagy riadalmat váltson ki. Ebből következik, hogy bár a garázdaságnak nem kell feltétlenül nyilvános helyen megvalósulnia, csak olyan helyen követhető el, ahol a magatartás mások általi, tehát viszonylag széles körű észlelése legalább elvben biztosított. A megbotránkoztatásra vagy riadalomkeltésre alkalmasság megállapíthatóságának nem feltétele mások tényleges jelenléte vagy észlelése, hanem elegendő ennek akár távoli, de reális esélye is (Kúria Bfv.III.1.055/2015/7.).

[37] A nyilvános helyeken elkövetett erőszakos cselekmény esetén az elkövető tisztában van azzal, hogy a cselekménye a köznyugalom megzavarására alkalmas.

[38] Jelen ügyben a tényállás tartalmazza, hogy a II. rendű terhelt (és társai) a belvárosban, közterületen tanúsított támadó jellegű, erőszakos, a közösségi normákkal szembe forduló magatartást.

[39] A köztér mindenki számára rendelkezésre álló olyan helyszín, ahol – az adott hely és idő függvényében – bárki, akár többen megfordulhatnak, és észlelhetik a cselekményt. Az ott lakók, a köztéren tartózkodók, vagy az ott történeteket esetleg messzebből észlelők számára adott volt a lehetősége, és ezáltal az esélye is, hogy bennük az esetleges észlelés megbotránkozást vagy riadalmat keltsen. Azt az elkövetés helyére tekintettel mások is észlelheték, akikben a II. rendű terhelt (és társai) cselekvősége megbotránkozást válthatott ki.

[40] Következésképpen a II. rendű terhelt (és társai) erőszakot kifejtő cselekménye a közösség nyugalma sértette, és alkalmas volt megbotránkozás, riadalom kiváltására.

[41] A támadott alapítélet tényállása tehát minden olyan elemet tartalmazott, amelyek maradéktalanul megfelelnek a garázdaság büntette törvényi tényállási elemeinek, ezért nem helytálló a felülvizsgálati indítványnak ezzel ellentétes érvelése.

[42] Az irányadó tényállás szerint nem vitás a csoportos [Btk. 459. § (1) bekezdés 3. pont] és a felfegyverkezve [Btk. 459. § (1) bekezdés 6. pont] elkövetés sem.

[43] Nem sértett tehát törvényt az eljáró bíróság, amikor a II. rendű terhelt bűnösségét garázdaság büntetében [Btk. 339. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont] megállapította, és törvényes a cselekmény minősítése is.

[44] A Be. 650. § (2) bekezdésében és a Be. 659. § (1) bekezdésében rögzítettek pedig azt jelentik, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség

kérdésének, valamint a minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogszabály sérelme nélkül a kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[45] A II. rendű terhelt védője az indítványában sérelmezte azt is, hogy az eljáró bíróság a tényállást a II. rendű terhelt védekezésével szemben állapította meg, vitatta a bizonyítékok értékelését.

[46] A védő ekként a bizonyítékok mikénti értékelésén keresztül a jogerős ítéleti tényállást támadta, és annak megalapozottságát vitatta eltérő tényállás megállapítását célozva.

[47] Ez azonban felülvizsgálati eljárásban kizárt.

[48] A felülvizsgálati indítvány kifogásolta a II. rendű terhelt büntetett előéletének súlyosító körülményként történő figyelembevételét is.

[49] A bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy konkrét ügyben, illetve adott terhelt esetében mit tekint enyhítő vagy súlyosító körülménynek, s azt miként értékeli.

[50] Kétségtelen, hogy ennek során a bíróságnak figyelemmel kell lennie a Btk. 79. és 80. §-ának rendelkezéseire, valamint a BKv 56. számú véleményben foglaltakra. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy a Btk. 79. és 80. §-ai, valamint a BKv 56. számú véleményben foglaltak a büntetékiszabási tevékenység mérlegelendő, mérlegelésre váró szempontjai.

[51] Miután pedig az anyagi jogi felülvizsgálat tárgyát a bíróság bizonyítékokat mérlegelő tevékenysége nem (a büntetékiszabási tényezők értékelése sem) képezheti, így felülvizsgálatban az sem támadható, illetve vizsgálható, hogy az eljáró bíróság miként vette figyelembe a Btk. 79. és 80. §-ait, valamint a BKv 56. számú véleményben foglaltakat.

[52] A II. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványában sérelmezte a II. rendű terhelt visszaesői minőségének megállapítását.

[53] A Be. 650. § (1) bekezdés c) pontja szerint nincs helye felülvizsgálatnak, ha a törvénysértés egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatása útján orvosolható.

[54] A Be. 671. § 16. pontja alapján egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, ha a bíróság az alapügyben a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem rendelkezett, vagy nem a törvénynek megfelelően rendelkezett az elítélt visszaesői minőségéről.

[55] Következésképpen a jogerős ítélet a II. rendű terhelt visszaesői minőségével kapcsolatos rendelkezései esetleges törvénysértésének orvoslására egyszerűsített felülvizsgálati eljárásban kerülhet sor.

[56] Ekként a felülvizsgálati indítvány e részében a törvényben kizárt.

[57] A Kúria megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatának (félreérhető) rendelkező részét pontosítva ítéletében egyértelműen meghatározta a II. rendű terhelt visszaesői minőségét, rögzítve indokolásában azt is, hogy a járásbíróság valójában nem többszörös visszaesőként ítélte el a II. rendű terheltet {Pécsi Törvényszék 2.Bf.204/2022/15. számú ítélet [44] bekezdés}.

[58] A Kúria a kifejtettekre tekintettel – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatokat a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

IV.

[59] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a Be. 458. § (3) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[60] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2024. január 9.

Dr. Bartkó Levente s.k. a tanács elnöke, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. előadó bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ